

Suure väina püsiühenduse riigi eriplaneeringu lähteseisukohad ja mõjude hindamise väljatöötamise kavatsus

Seisukohtade tabel, veebruar 2021

SISUKORD

KAITSEMINISTEERIUM.....	1
MAAELUMINISTEERIUM	2
KESKKONNAMINISTEERIUM.....	3
KESKKONNAAMET.....	7
MUINSUSKAITSEAMET	14
POLITSEI- JA PIIRIVALVEAMET.....	21
TERVISEAMET.....	23
TRANSPORDIAMET.....	23
LÄÄNERANNA VALD	24
EESTI KESKKONNAÜHENDUSTE KODA	25
KESKKONNAAGENTUUR.....	29
AS SAARTE LIINID	29
VELLO LAANEMAA.....	41

ETTEPANEKU ESITAJA	ETTEPANEKU ESITAMISE AEG	ETTEPANEK	RAHANDUSMINISTEERIUMI SEISUKOHT
KAITSEMINISTEERIUM	03.01.2022	Kaitseministeeriumil ei ole vastuväiteid ega ettepanekuid dokumentides märgitu kohta, sealhulgas asukohaalternatiivide kohta. Kaitseministeerium soovib olla edasises planeeringumenetluses kaastatud, et alternatiivide täpsustumisel esitada omapoolseid	Teadmiseks võetud.

Suure väina püsiühenduse riigi eriplaneeringu lähteseisukohad ja mõjude hindamise väljatöötamise kavatsus

Seisukohtade tabel, veebruar 2021

ETTEPANEKU ESITAJA	ETTEPANEKU ESITAMISE AEG	ETTEPANEK	RAHANDUSMINISTEERIUMI SEISUKOHT
		tingimusi või nõudeid riigikaitseliste ehitiste töövõime tagamiseks, kui see on vajalik.	
MAAELUMINISTEERIUM	10.01.2022	<p>Kavandatava Suure väina püsiühenduse riigi eriplaneeringu ala jääb Rahvusvahelise Mereuurimise Nõukogu (ICES) alarajooni 29 ning Eesti territoriaalvee väikesesse püügiruutu 172. Väikses püügiruudus 172 toimub aktiivne kutseline kalapüük kaluri kalapüügiloa alusel ning Vabariigi Valitsuse määruse „Kutselise kalapüügi võimalused ja kalapüügiõiguse tasumäärad 2022. aastal“ lisa 1 on antud püügivõimalused sellesse püügiruutu Lääne, Saare ja Pärnu maakonna kutselistele kaluritele. Aastate 2019-2021 keskmine aastasaak väikeses püügiruudus 172 on 47 tonni. Peamiste liikidena püütakse piirkonnas ahvenat ning räime, mis on majanduslikult olulised kalaliigid.</p> <p>Peame oluliseks, et Suure väina püsiühenduse ja selle toimimiseks vajaliku taristu riigi eriplaneeringu ning mõjude hindamise, sealhulgas keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuse eelnõu peatükis 2.2. „Trassikoridori asukohtalternatiivide valiku kriteeriumid“ oleks sotsiaalmajanduslike kriteeriumite all välja toodud ka kutseline rannakalandus. Püsiühendus peab olema kavandatud viisil, mis ei mõjuta negatiivselt piirkondlikku kutselist rannakalandust. Oleme seisukohal, et Suure väina püsiühenduse riigi eriplaneeringu kavandamisel tuleb vältida</p>	<p>Arvestame ettepanekuga. Lisame LS ja VTK põhimõtete peatükki rannakalanduse osas, et kavandatav püsiühendus ei tohi oluliselt mõjutada rannakalanduse toimimist piirkonnas ning peab arvestama selle säilimise vajadusega.</p> <p>Märgime, et ka LS ja VTK lisa 11 käsitleb püsiühenduse rajamise mõju rannakalandusele ning seda koosmõjus kalastikuga – kui vähenevad piirkonna kalavarud, väheneb ka rannakalanduse osakaal, mis avaldab mõju piirkonna sotsiaalmajanduslikule olukorrale. Seetõttu on lähteseisukohtade koostamisel peetud oluliseks ka rannakalandusega arvestamist.</p>

Suure väina püsiühenduse riigi eriplaneeringu lähteseisukohad ja mõjude hindamise väljatöötamise kavatsus

Seisukohtade tabel, veebruar 2021

ETTEPANEKU ESITAJA	ETTEPANEKU ESITAMISE AEG	ETTEPANEK	RAHANDUSMINISTEERIUMI SEISUKOHT
		<p>pöördumatuid negatiivseid mõjusid kalavarudele ja kutselisele kalapüügile selles piirkonnas. Seetõttu peame oluliseks Suure väina püsiühenduse riigi eriplaneeringu lähteseisukohtade ja mõjude hindamise väljatöötamise kavatsuse eelnõus kirjeldatud kalandusuuringu, kalastiku uuringu, mürauuringu ja vibratsiooni uuringu läbiviimist, et hinnata kavandatava eriplaneeringu mõju piirkonna kalavarudele ja kalandusele.</p>	
<p>KESKKONNAMINISTEERIUM</p>	<p>31.12.2021</p>	<p>Juhime tähelepanu, et Väinameri on tervikuna EBSA-ala (<i>Ecologically or Biologically Significant Area</i>) ÜRO bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni raames ja tähenduses, mis on HELCOM-i poolt Läänemere kohta üles antud². Palume sellega arvestada eelnõu peatükkides 2.1.3, 2.2.2 ja 3.2.2 ning mõjude hindamisel mereelustikule.</p>	<p>Arvestame ettepanekuga. Keskkonnaministeeriumi sõnastusettepanekud on lisatud LS ja VTKsse.</p>
		<p>Teeme ettepaneku peatükis 1.3 toodud joonisele lisada Natura hindamise ajakohastamine ka detailse lahenduse etapis: „REP detailse lahenduse koostamise, mõjude hindamine, sh Natura hindamise ajakohastamine, eskiisprojekti koostamine ning nende koostamiseks vajalike uuringute läbiviimine“.</p>	<p>Arvestame ettepanekuga. Ajakava on täiendatud ning detailse lahenduse koostamise etappi on lisatud sõnastus „sh Natura hindamise ajakohastamine“.</p>
		<p>Peatükis 1.5 loetletud lähteandmete kontekstis soovime hüljeste puhul kasutada ka HELCOM-i asjakohaseid hinnanguid hallhüljestele ja</p>	<p>Arvestame ettepanekuga.</p>

Suure väina püsiühenduse riigi eriplaneeringu lähteseisukohad ja mõjude hindamise väljatöötamise kavatsus

Seisukohtade tabel, veebruar 2021

ETTEPANEKU ESITAJA	ETTEPANEKU ESITAMISE AEG	ETTEPANEK	RAHANDUSMINISTEERIUMI SEISUKOHT
		<p>viigerhüljestele, kuna nende liikide seisundit hinnatakse Läänemere kohta tervikuna (viigerhüljel küll kaks populatsiooni). HELCOM-i hüljeste asurkondi kirjeldavate indikaatorite faktilehed on leitavad vastavatel veebilehtedel. Lisaks tuleks arvestada HELCOM-i hüljeste kaitse soovitusena 27-28/2.</p>	
		<p>Peatükis 3.2 on öeldud järgnev: „Võimalikud asjakohase mõju allikad võivad olla: elupaiga häirimine või hävitamine, müra, vibratsioon, heljum, tahked osakesed jms.“. Palume loetellu lisada võimaliku mõjuna ka silla konstruktsioonist tulenevad hüdrooloogilised muutused (nt muutused hoovustes, kaldaerosiooni või akumulatsioonitingimuste ehk rannaprotsesside muutused). Kuna hüdrooloogilised tingimused ja nende muutused mõjutavad ka vee-elustikku (nagu on öeldud ka peatükis 3.2.7), siis teeme ettepaneku lisada hüdrooloogiliste tingimuste muutus võimaliku mõjurina ka peatükikesse 3.2.3 (mõju kalastikule kasutusetapis) ning 3.2.4 (mõju põhjakooslustele ja elupaigatüüpidele kasutusetapis).</p>	<p>Arvestame ettepanekuga. Hüdrooloogiliste tingimuste võimalik muutus on lisatud LS ja VTK viidatud peatükikesse.</p>
		<p>Peatükki 3.2.1 tuleb täiendada, et oleks selge, et Natura hindamist tuleb vajadusel ajakohastada ka detailse lahenduse koostamise etapis. Siinkohal juhime abistava infoallikana tähelepanu Keskkonnaministeeriumi 1.11.2021 kirjale nr 1-17/21/4534-2, milles selgitatakse</p>	<p>Arvestame ettepanekuga. Märkime aga, et käesoleva LS ja VTK eesmärk on esmajärjekorras anda ülesandepüstitus REP asukohavaliku teostamiseks. REP asukohavaliku käigus läbiviidava mõjuhindamise</p>

Suure väina püsiühenduse riigi eriplaneeringu lähteseisukohad ja mõjude hindamise väljatöötamise kavatsus

Seisukohtade tabel, veebruar 2021

ETTEPANEKU ESITAJA	ETTEPANEKU ESITAMISE AEG	ETTEPANEK	RAHANDUSMINISTEERIUMI SEISUKOHT
		<p>Natura hindamist kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu koostamisel. Palume peatükis esitatud juhenddokumentide, mis võetakse aluseks mõju hindamisel Natura 2000 võrgustiku aladele, loetelu täiendada uue Euroopa Komisjoni juhendiga „Natura 2000 aladega seotud kavade ja projektide hindamine. Metoodilised suunised elupaikade direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 lõigete 3 ja 4 sätete kohta“4. Allmärkuses nr 19 tuleb viide KeHJS § 29 lõikele 3 asendada viitega § 45 lõigetega 3–5 ning kasutada vastavate normide teksti. Lk 24 on esitatud ka ebakorrektne KeHJS-i lühend.</p>	<p>ülesanne on omakorda anda lähteseisukohad REP detailse lahenduse koostamiseks, sh Natura hindamiseks.</p>
		<p>Peatüki 3.2.10 teise alapeatüki „Planeeringuga kaasnev mõju kliimamuutustele ja kliimaeesmärkide saavutamise“ kaks esimest lõiku tuleks kustutada, kuna tegemist on vananenud teabega. Ajakohane teave on juba toodud sama peatüki esimeses alapeatükis „Kliimamuutuste mõju kavandatavale tegevusele“. Kustutatava lõigu asemele tuleks tõsta alapeatüki „Kliimamuutuste mõju kavandatavale tegevusele“ kaks esimest lõiku, kuna need ei käsitle kliimamuutuste mõju, vaid kliimaeesmärke. Lk 36 viidatakse „Kliimamuutuste arengukavale“ – korrektne on „Kliimamuutustega kohanemise arengukavaga aastani 2030“. Arengukava nimetust tuleb korrigeerida ning palume lisada juurde ka viides.</p>	<p>Arvestame ettepanekuga. Peatükki 3.2.10 on osaliselt kohandatud tulenevalt ettepanekust. Kliimaeesmärkide saavutamise kirjeldus on oluline osa kliimamuutuste hindamise vajalikkusest, mistõttu on see peatükki alles jäetud, kuid ümber on tõstetud alapeatükke, et tagada konkreetsem lähenemine nii kliimamuutuste mõju osas kavandatavale tegevusele kui ka planeeringuga kaasnevale mõjule kliimamuutustele ja kliimaeesmärkide saavutamisele.</p>

Suure väina püsiühenduse riigi eriplaneeringu lähteseisukohad ja mõjude hindamise väljatöötamise kavatsus

Seisukohtade tabel, veebruar 2021

ETTEPANEKU ESITAJA	ETTEPANEKU ESITAMISE AEG	ETTEPANEK	RAHANDUSMINISTEERIUMI SEISUKOHT
		<p>Peatükis 4.1 esitatud tabelis on nimetatud tegevus „Geoloogia uuringu läbiviimine“. Palume täpsustada uuringu nimetust: „Geoloogilise ja hüdrogeoloogilise uuringu läbiviimine“.</p>	<p>Arvestame ettepanekuga. Täiendus lisatud ajakavasse.</p>
		<p>Teeme ettepaneku lisada peatükis 4.2 koostööd tehtavate asutuste hulka Eesti Geoloogiateenistus (kui pädev asutus merepõhja geoloogia ja morfoloogia ning rannaprotsesside valdkonnas) ning kaasatavate asutuste hulka Keskkonnaagentuur (Riigi Ilmateenistus oma ilma- ja mereproгноosidega ning hüdroloogiline seire ja muud keskkonnaandmestikud).</p>	<p>Arvestame ettepanekuga. Eesti Geoloogiateenistus lisatud kaasatavate nimekirja.</p>
		<p>Lisas 9 „Suure väina püsiühenduse müra ja vibratsiooni uuringu lähteülesanne“ on toodud järgnev: „Modelleerimise ajakohastamisel peaks kasutama Euroopa Parlamendi ja nõukogu 2002/49/EÜ, 25. juuni 2002 direktiivis sätestatud arvutusmeetodeid.“. Selgitame, et nimetatud meetod on ette nähtud strateegiliste mürakaartide koostamiseks ning seda ei saa rakendada võrdluseks Eestis kehtivate müra normtasemetega. Seega palume vastav lause lähteülesandest välja jätta.</p>	<p>Ettepanekuga on lähteülesandes arvestatud.</p>

Suure väina püsiühenduse riigi eriplaneeringu lähteseisukohad ja mõjude hindamise väljatöötamise kavatsus

Seisukohtade tabel, veebruar 2021

ETTEPANEKU ESITAJA	ETTEPANEKU ESITAMISE AEG	ETTEPANEK	RAHANDUSMINISTEERIUMI SEISUKOHT
KESKKONNAAMET	28.12.2021	<p>Palume LS ja VTK eelnõus täpsustada Natura hindamise läbiviimise protsessi kirjeldust. LS ja VTK eelnõu ptk 1.3 on lisatud joonis 3, mille kohaselt trassialternatiivide võrdlemisel (REPi asukoha eelvaliku etapp) viiakse läbi mõjude hindamine, sh Natura hindamine. Joonis 3 Natura hindamist kuskil mujal rohkem ei nimeta. LS ja VTK eelnõu ptk 3.2.1 täiendatud osas on samuti välja toodud, et Natura hindamine viiakse kogu ulatuses läbi REPi asukoha eelvaliku etapis, sh asjakohasel juhul Natura erandi etapp.</p> <p>Märgime, et REP asukoha eelvaliku etapis tuleb kindlasti teha Natura hindamine, et teha REPi käigus analüüsitavaid alternatiivide vahel valik, kuid Natura hindamine ei pruugi lõppeda asukoha eelvaliku etapis, vaid jätkuda ka REPi detailse lahenduse etapis (nt vajadus täpsustada leevendusmeetmeid). Keskkonnaministeerium on 01.11.2021 kirjaga nr 1 17/21/4534 221 andnud selgituse, millal peab kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu koostamisel tekkima keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS § 45 lg 2 kohane veendumus, et kavandatav tegevus ei mõjuta ebasoodsalt Natura 2000 võrgustiku ala de terviklikkust ega kaitse eesmärki. Keskkonnaministeerium selgitas oma kirjas, et: „Seega peab asukoha eelvaliku etapis tekkima põhimõtteline veendumus, et planeeringu täpsusastet silmas pidades on olemasoleva info põhjal võimalik valitud asukohta kavandatavat</p>	<p>Arvestame ettepanekuga ning parandame seletuskirja sõnastust.</p> <p>Märgime esmalt, et käesoleva LS ja VTK eesmärk on esmajärjekorras anda ülesandepüstitus REP asukohavaliku teostamiseks. REP asukohavaliku käigus läbiviidava mõjuhindamise ülesanne on omakorda anda lähteseisukohad REP detailse lahenduse koostamiseks, sh Natura hindamiseks.</p> <p>Teiseks märgime, et LS ja VTK sätestab, et kui kõik hinnatavad alternatiivid ei taga Natura ala terviklikkust ja ala kaitse-eesmärke, tuleb hüvitusmeetmete rakendamiseks defineerida oluline avalik huvi, mis kaalub üles erandi tegemise. See avalik huvi tuleneb juba käesoleva planeeringu koostamise eesmärgist ehk vajadusest tagada ühendus mandri ja saarte vahel – olgu selleks ühendusviisiks siis parvlaev, sild või tunnel.</p>

Suure väina püsiühenduse riigi eriplaneeringu lähteseisukohad ja mõjude hindamise väljatöötamise kavatsus

Seisukohtade tabel, veebruar 2021

ETTEPANEKU ESITAJA	ETTEPANEKU ESITAMISE AEG	ETTEPANEK	RAHANDUSMINISTEERIUMI SEISUKOHT
		<p>tegevust realiseerida nii, et ebasoodne mõju Natura aladele ja kaitse eesmärkidele on välistatud. Asukoha eelvaliku KSH aruande üldiseks eesmärgiks on mh olemasoleva info pinnalt vältida olukorda, kus detailse lahenduse väljatöötamise raames selgub, et mõju Natura 2000 ala terviklikkusele ja kaitse eesmärkidele pole võimalik välistada ning vajalik on asukoha eelvaliku etappi tagasi pöördumine. Juhul, kui aga vastav info ilmneb detailse lahenduse koostamise käigus, ei ole eelvaliku etappi tagasi pöördumine siiski välistatud. Ehkki põhimõtteline veendumus peab tekkima juba asukoha eelvalikul, siis detailse lahenduse etapis võib esineda vajadus Natura hindamist ajakohastada, sealhulgas täpsustada leevendusmeetmete vajalikkust ja rakendamist (nt kui uuringute käigus lisandub täiendavat teavet). Seega lõplik veendumus, et planeeringu elluviimisel on ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku ala terviklikkusele ja kaitse eesmärkidele välistatud, peab selguma planeeringu kehtestamise ajaks.“ Kuigi Keskkonnaministeeriumi kiri puudutas kohaliku omavalitsuse eriplaneeringuid, siis samad põhimõtted kehtivad ka REPide korral. Lähtudes eelnevast Natura hindamine ei pruugi piirduda REP asukoha eelvaliku etapiga, vaid võib jätku da ka detailse lahenduse etapis. Täpsemad asjaolud selguvad REPi koostamise käigus.</p> <p>LS ja VTK eelnõu lk 24 on kirjutatud, et: „Kui Natura ala terviklikkus ja kaitse eesmärkide</p>	

Suure väina püsiühenduse riigi eriplaneeringu lähteseisukohad ja mõjude hindamise väljatöötamise kavatsus

Seisukohtade tabel, veebruar 2021

ETTEPANEKU ESITAJA	ETTEPANEKU ESITAMISE AEG	ETTEPANEK	RAHANDUSMINISTEERIUMI SEISUKOHT
		<p>saavutamine ei ole tagatud kõigi alternatiivide puhul, tuleb liikuda edasi Natura erandi tegemise etappi“. Sinna tuleks lisada, et Natura erand kohaldub üksnes KeHJS § 45 lg 3 tingimustel ehk kõikide planeeringute ja projektide korral Natura erand ei rakendu. Natura erandi võimalikkust analüüsida REPi koostamise käigus. Joonealune viide nr 19 tegemist on KeHJSi KMHD käsitleva sättega, õige viide on KeHJS § 45 lg 2.</p> <p>Teeme ettepaneku lisada LS ja VTK eelnõu lk 24 Natura hindamise juhendite nimekirja ka Euroopa Komisjoni juhendi „Natura 2000 alal oluliselt mõjutavate kavade ja projektide hindamine. Loodusdirektiivi 92/43/EMÜ artikli 6 lõigete 3 ja 4 tõlgendamise meetodilised juhised“ 28.09.2021 avaldatud ajakohastatud versiooni.</p>	
		<p>Keskkonnaamet tegi 10.09.2021 kirja p-s 2 ettepaneku LS ja VTK eelnõus ära märkida, et REPi asukoha eelvaliku etapi lõpuks tehakse põhimõtteline otsus, millise püsiühenduse variandiga jätkatakse kas selleks on sild või tunnel ning millises trassikoridoris, või ikkagi praamiühendus, sh parendatud kujul. LS ja VTK eelnõu (nt ptk 1.3) on vastavalt ettepanekule täiendatud, kuid palume korrigeerida ka LS ja VTK eelnõu lk 11: Asukoha eelvaliku etapi lõpuks otsustatakse, milline püsiühenduse alternatiiv sild või tunnel ning millises trassikoridoris on püsiühenduse kavandamiseks sobivaim. Täiendavalt antakse asukoha eelvaliku etapis</p>	<p>Parandame LS ja VTK sõnastust lähtuvalt ettepanekust.</p>

Suure väina püsiühenduse riigi eriplaneeringu lähteseisukohad ja mõjude hindamise väljatöötamise kavatsus

Seisukohtade tabel, veebruar 2021

ETTEPANEKU ESITAJA	ETTEPANEKU ESITAMISE AEG	ETTEPANEK	RAHANDUSMINISTEERIUMI SEISUKOHT
		<p>lähteülesanne REP teise etapi, so detailse lahenduse koostamiseks ning tuuakse välja, milliseid täiendavaid uuringuid tuleb läbi viia ning milline on lähteülesanne mõjude hindamiseks. Asukoha eelvaliku koostamise käigus koostatakse ka esialgne, nõ lihtsustatud eskiisprojekt valitud püsiühenduse alternatiivile.“ sinna lisada ka praamiühendus, sh parendatud kujul).</p>	
		<p>Teeme ettepaneku LS ja VTK eelnõu lk 20-21 järgmine lause kas kustutada või seda muuta: „Juhul, kui REPi kavandatavate tegevuste planeeritud täpsusaste võimaldab (eelkõige detailse lahenduse etapis), tuleb hinnata lisaks poliitikatele vastavusele ka kavandatud tegevustega kaasnevaid konkreetseid asjakohaseid mõjusid ning vajadusel anda soovitused või seada tingimused tegevusloa menetlemise etapis või muude REPi koostamisele järgnevate tegevuste raames asjakohaste mõjude hindamiseks.“ Kuna REPi koostamisel valmib detailne lahendus ning LS ja VTK eelnõu lk 20 on ka märgitud, et REPi detailse lahenduse mõjude strateegiline hindamine viiakse läbi keskkonnamõju hindamise (KMH) täpsusastmes, siis REPi detailse lahenduse mõju hindamine ei saa jääda poliitikatele vastavuse hindamise tasemele, vaid tuleb hinnata ka tegevuste konkreetseid mõjusid.</p>	<p>Parandame LS ja VTK sõnastust lähtuvalt ettepanekust.</p>

Suure väina püsiühenduse riigi eriplaneeringu lähteseisukohad ja mõjude hindamise väljatöötamise kavatsus

Seisukohtade tabel, veebruar 2021

ETTEPANEKU ESITAJA	ETTEPANEKU ESITAMISE AEG	ETTEPANEK	RAHANDUSMINISTEERIUMI SEISUKOHT
		<p>Keskkonnaministeeriumi 07.09.2021 kirjas nr 7-15/21/3292-2 tehtud ettepaneku alusel on täiendatud LS ja VTK eelnõu ptk 4.2 lisades Keskkonnaministeeriumi REPi koostamisel koostöö tegijate hulka. Teeme ettepaneku Natura hindamisega seonduv lisada ka Keskkonnaameti reale, koostöö viisi veerust kustutada sarnaselt ministeeriumidega „lähteseisukohtade etapis“, kuna koostööd tuleb teha kogu REPi koostamisel.</p>	<p>Arvestame ettepanekuga.</p>
		<p>Keskkonnaamet tegi 10.09.2021 kirja p-ga 10 ettepaneku täiendada LS ja VTK eelnõu lisa 1 „Suure väina püsiühenduse eskiisprojekti lähteülesanne“ ptk 3.4 ja 4 nimetades seal kõik kavandatavad uuringud. Rahandusministeerium on 04.10.2021 kirjaga nr 6-5/21/4263-4 (04.10.2021 kiri) vastanud, et LS ja VTK eelnõu lisade sõnastust korrigeeritakse, kuid LS ja VTK eelnõu lisa 1 täiendatud versioonist ei olnud seda leida (nt vajadus täpsustada müra, sh veelune müra). Palume üle vaadata.</p>	<p>Arvestame ettepanekuga ja vaatame nimekirja üle selliselt, et eskiisprojekti koostamise lähteülesandes oleksid nimetatud kõik eskiisprojekti koostamiseks vajalikud uuringud. Märgime, et mitte kõik planeeringu lähteülesandes nimetatud uuringud ja analüüsid on vajalikud eskiisprojekti koostamiseks. On uuringuid, mis annavad sisendit kaasuvate mõjude hindamiseks, kuid ei mõjuta püsiühenduse insenertehnilist lahendust.</p>
		<p>Keskkonnaamet tegi 10.09.2021 kirja p-ga 12 ettepaneku täiendada LS ja VTK eelnõu lisa5 „Suure väina püsiühenduse maismaaimetajate uuringu lähteülesanne“ selliselt, et maismaaimetajate uuringus pisiimetajate püügil lisaks eluspüügilõksudele kasutada maasse kaevatavaid koonuseid, kuna eluspüügilõksudesse</p>	<p>Märkime, et oleme lähteülesande sõnastanud alternatiivse püügimeetodiga, et säilitada pädevale uuringu teostajale võimalus otsustada parima võimaliku püügitehnika valik. Uuringu teostaja pädevusnõudeks on sarnaste uuringute läbiviimise</p>

Suure väina püsiühenduse riigi eriplaneeringu lähteseisukohad ja mõjude hindamise väljatöötamise kavatsus

Seisukohtade tabel, veebruar 2021

ETTEPANEKU ESITAJA	ETTEPANEKU ESITAMISE AEG	ETTEPANEK	RAHANDUSMINISTEERIUMI SEISUKOHT
		<p>ei pruugi sattuda kõiki pisiimetajate liike, eelkõige kasetriibikut ning ka väiksemaid liike nagu pisihiir ning väike karihiir. Rahandusministeerium on 04.10.2021 kirjas vastanud, et LS ja VTK eelnõu lisa 5 sõnastust korrigeeritakse. Täiendatud lisa 5 lk 7 on kirjutatud, et pisiimetajate liigilise koosseisu ja arvukuse hindamiseks tuleb uuringuperioodi jääval sügisel (septembris-oktoobris) läbi viia pisiimetajate lõksupüük kasutades <i>Shermani</i> eluspüügilõkse või muud sarnast/võrreldavat meetodikat (joonealune viide nr 1 seejuures selgitab, et pisiimetajate püügil võib lisaks eluspüügilõksudele kasutada maasse kaevatavaid koonuseid, kuna eluspüügilõksudesse ei pruugi sattuda kõiki pisiimetajate liike, eelkõige kasetriibikut ning ka väiksemaid liike nagu pisihiir ning väike karihiir. Koonusepüügi vahendid võib lisada sama meetodika järgi või asendada osa eluspüügilõkse koonustega. Koonustes loomade ellujäämise suurendamiseks võiks kasutada nende peal kumera kujuga katteid).</p> <p>Seega, Keskkonnaameti ettepanekuga on arvestatud osaliselt, kuna LS ja VTK eelnõu lisa 5 jätab meetodika osas valikuvariandi. Selgitame, et Keskkonnaameti ettepaneku eesmärk oli see, et võimalikult kõik pisiimetajate liigid saaksid kindlaks tehtud. Seetõttu töö teostajal oleks mõistlik Keskkonnaameti ettepanekut kasutada. Kui töö teostaja seda ei tee, siis jääb kahtlus, kas liikide registreerimise meetodika puudulikkuse</p>	<p>kogemus, mistõttu tuleb eeldada, et liigiekspertid, kes on taolisi uuringuid läbi viinud, tagavad eesmärgi saavutamiseks vajaliku meetodika.</p>

Suure väina püsiühenduse riigi eriplaneeringu lähteseisukohad ja mõjude hindamise väljatöötamise kavatsus

Seisukohtade tabel, veebruar 2021

ETTEPANEKU ESITAJA	ETTEPANEKU ESITAMISE AEG	ETTEPANEK	RAHANDUSMINISTEERIUMI SEISUKOHT
		<p>tõttu jäi kogutud info puudulikuks. Nõustume LS ja VTK eelnõu lisa 5 praeguse sõnastusega eeldusel, et töö teostaja on sedavõrd pädev, et suudab ise otsustada, kuidas liigid tabada.</p>	
		<p>Keskkonnaamet tegi 10.09.2021 kirja p-ga 14 ettepaneku täiendada LS ja VTK eelnõu lisa 7, „Suure väina püsiühenduse käsitiivaliste uuringu lähteülesanne“, et missuguseid varem läbiviidud uuringuid tuleks töö käigus kasutada. Keskkonnaamet märkis, et: „<i>Virtsu tuulepargi nahkhiirte uuring tehti aastatel 2012-2014. Kasutatav Anabat salvesti ei toiminud korrektselt 2013. aastal, mistõttu seda tööd korrati 2014. aastal. Uuringu lõpparuanne on Keskkonnaametile antud ja seda on võimalik käesoleva töö tarbeks lugeda. Esivere tuulikute (Tooma I ja II ning Esivere) nahkhiireuuring viidi läbi kahel aastal – 2018. ja 2019. aastal. Aruanded on Keskkonnaametil olemas ja neid saab kokkuleppel kasutada.</i>“ Rahandusministeerium on 04.10.2021 kirjas vastanud, et käsitiivaliste uuringu lähteülesannet täiendatakse vastavalt ettepanekule. Keskkonnaameti hinnangul ei ole LS ja VTK eelnõu lisa 7 siiski selles osas muudetud (ei ole käsitletud 2014. ja 2019. a läbiviidud käsitiivaliste uuringuid, vt nt ptk2.1.3).</p> <p>Palume LS ja VTK eelnõu lisa 7 täiendada, lisades sinna kõikide Keskkonnaameti 10.09.2021 kirja p-</p>	<p>Arvestame ettepanekuga.</p>

Suure väina püsiühenduse riigi eriplaneeringu lähteseisukohad ja mõjude hindamise väljatöötamise kavatsus

Seisukohtade tabel, veebruar 2021

ETTEPANEKU ESITAJA	ETTEPANEKU ESITAMISE AEG	ETTEPANEK	RAHANDUSMINISTEERIUMI SEISUKOHT
		s 14 nimetatud uuringute tulemused ja nendega arvestada uute uuringute läbiviimisel.	
<p style="text-align: center;">MUINSUSKAITSEAMET</p>	<p style="text-align: center;">07.01.2022</p>	<p>Muinsuskaitseamet, koostöös Kultuuriministeeriumiga, on Suure väina püsiühenduse eriplaneeringu lähteseisukohtade ja mõjude hindamise väljatöötamise kavatsuse eelnõule edastanud omapoolsed ettepanekud 09.09.2021 kirjaga nr 3-12/1474-2. Ettepanekus juhitakse tähelepanu, et lisaks teada oleva kultuuripärandi ja muististe säilimise kõrval tuleb arvestada ka seni avastamata arheoloogiapärandiga, mistõttu tuleb kogu eriplaneeringu alal, seda nii vees kui maismaal, läbi viia arheoloogiline eeluuring, mille tulemusena saab hinnata, kas ja millises ulatuses on planeeringu alal arheoloogiline kultuurikiht säilinud. Soovime täpsustada, et allveearheoloogiline eeluuring tuleb läbi viia asukohavaliku teostamise käigus, samas kui maismaal tehtav arheoloogiline eeluuring võib läbi viia peale asukohavaliku teostamist ehk vaid sobilikuks osutunud trassilõigul.</p>	<p>Teadmiseks võetud.</p>
		<p>Muinsuskaitseamet juhib tähelepanu, et eelnõuga kaasas oleva Lisa 19 Suure väina püsiühenduse riigi eriplaneeringu allveearheoloogilise uuringu lähteülesande koostajaks ei ole olnud MKA allveearheoloogia nõunik Maili Roio.</p>	<p>Arvestame märkusega.</p>

Suure väina püsiühenduse riigi eriplaneeringu lähteseisukohad ja mõjude hindamise väljatöötamise kavatsus

Seisukohtade tabel, veebruar 2021

ETTEPANEKU ESITAJA	ETTEPANEKU ESITAMISE AEG	ETTEPANEK	RAHANDUSMINISTEERIUMI SEISUKOHT
		<p>Allveearheoloogilise uuringu lähteülesannet (Lisa 19) tuleb täiendada järgnevaga:</p> <p>Allveearheoloogiline uuring koosneb kõrgresolutsioonilisest sonariuringust (eelistatult uuring külgvaate sonariga) ja leitud inimtekkeliste anomaaliate 3D videodokumentatsioonist: Allveearheoloogilise uuringu I etapp koosneb sonariuringust. Sonariuring tuleb läbi viia käesoleva uuringu läbiviimise käigus või kasutada juba tehtud kõrgresolutsioonilise sonariuringu andmeid, kui need on varem ala kohta kogutud ja vastavad esitatud nõuetele. Viimasel juhul tuleb allveearheoloogilise uuringu pädevustunnistust omaval isikul (edaspidi: pädev isik) andmeid analüüsida ning esitada Muinsuskaitseametile nõuetele vastav uuringu aruanne. Täiendava sonariuringu läbiviimine on võimalik ühildada teiste Suure väina püsiühenduse riigi eriplaneeringu sonariuringutega kui pädev isik osaleb uuringus ja sonariuringud vastavad lähteülesandes esitatud nõuetele.</p> <p>Allveearheoloogilise uuringu II etapp. Inimtekkeliste anomaaliate, mis võivad omada kultuuriväärtust (nagu vee- või õhusõidukite jäänused või üksikesemed) täielik 3D videodokumentatsioon. Puidust vrakkide puhul lisandub dendrokronoloogilise uuringu vajalikkus. 3D videodokumentatsioon: kvaliteetne HD video (soovitavalt 4K), filmitud on süstemaatiliselt, ühtlaselt, vajaliku ülekattega ja kasutatud piisavalt</p>	Arvestame märkusega.

Suure väina püsiühenduse riigi eriplaneeringu lähteseisukohad ja mõjude hindamise väljatöötamise kavatsus

Seisukohtade tabel, veebruar 2021

ETTEPANEKU ESITAJA	ETTEPANEKU ESITAMISE AEG	ETTEPANEK	RAHANDUSMINISTEERIUMI SEISUKOHT
		<p>lisavalgust, mis on valitud vastavalt keskkondlikele tingimustele leiukohas.</p> <p>Uuringu aruandes on esitatud 3D mudeli ortofotod vähemalt kolmes vaates vrakkide puhul (pealt- ja külgvaated) ja väiksemate objektide puhul kahes vaates. Lisaks tuleb üle anda 3D videodokumentatsiooni toormaterjalid. Enne uuringu läbiviimist peab pädev isik esitama Muinsuskaitseametile uuringukava ja uuringuteatise, pärast uuringu läbiviimist uuringuaruande vastavalt muinsuskaitseaduse § 46-48 (edaspidi MuKS).</p>	
		<p>Eelnõule tuleb lisada eraldiseisva lisana Suure väina püsiühenduse riigi eriplaneeringu arheoloogilise eeluuringu lähteülesanne. Samuti tuleb lisada arheoloogilise eeluuringu tegemise vajadus punkti 2.3.2, kus on toodud detailsema lahenduse koostamise käigus läbiviidavad uuringud.</p> <p>Arheoloogilise eeluuringu lähteülesanne: Muinsuskaitseamet lähtub arheoloogiliste uuringute määramisel neil puhkudel, kus riikliku kaitse all olevaid mälestisi ega nende kaitsevööndeid planeeritaval alal ei ole MuKS § 31, samuti seaduses sätestatud üldistest muinsuskaitsealistest põhimõtetest MuKS § 3.</p> <p>MuKS § 3 kohaselt on kultuuripärandi väärtustamine ja säilitamine ühiskonna üldine kohustus (lg 1). Ajaloolises keskkonnas muudatuste tegemisel lähtutakse kultuuri- ja</p>	<p>Arvestame ettepanekuga osaliselt. Märgime aga, et käesoleva LS ja VTK eesmärk on esmajärjekorras anda ülesandepüstitus REP asukohavaliku teostamiseks. REP asukohavaliku käigus läbiviidavate analüüside lähteülesannete koostamine on asukohavaliku etapi ülesanne. Käesolevas LS ja VTK dokumendis saame markeerida põhimõttelise vajaduse detailse lahenduse koostamise etappi arheoloogilise eeluuringu läbiviimiseks. Selle täpne sisu ja nõuded uuringu läbiviimisele tuleb määratleda asukohavaliku etapis.</p>

Suure väina püsiühenduse riigi eriplaneeringu lähteseisukohad ja mõjude hindamise väljatöötamise kavatsus

Seisukohtade tabel, veebruar 2021

ETTEPANEKU ESITAJA	ETTEPANEKU ESITAMISE AEG	ETTEPANEK	RAHANDUSMINISTEERIUMI SEISUKOHT
		<p>elukeskkonna mitmekesisuse ning kvaliteedi hoidmise põhimõttest. Lisatav uus peab toetama ja aitama esile tuua varem loodud väärtusi (lg 3). MuKS § 31 lg 1-2 kohaselt tuleb juhul, kui mistahes paigas avastatakse ehitamisel, teede, kraavide ja trasside rajamisel või muude mulla- ja kaevetööde tegemisel arheoloogiline kultuurikiht või maasse, veekogusse või selle põhjasetetesse mattunud ajaloolised ehituskonstruksioonid, tööd peatada, säilitada koht muutmata kujul ning viivitamata teavitada sellest ametit, kellel on õigus peatada tööd kuni üheks nädalaks, et teha kindlaks uuringute vajalikkus või hinnata asja vastavust riikliku kaitse eeldusele.</p> <p>MuKS § 31 lg 3 sätestab uuringute tegemise keskkonnamõju hindamise käigus kohtades, kus Muinsuskaitseameti andmeil võib ajalooliste allikate põhjal leiduda arheoloogilisi esemeid, inimluid või arheoloogiline kultuurikiht.</p> <p>Muinsuskaitseseaduses toodud põhimõtted on selges kooskõlas keskkonnaseadustiku üldosa seaduse 1. ja 2. peatükis kirjeldatud üldiste põhimõtetega, mille eesmärk on tagada keskkonnahäiringute vähendamine võimalikult suures ulatuses, et kaitsta keskkonda, inimese tervist, heaolu ja vara ning kultuuripärandit. Seadustiku üldosas kirjeldatakse keskkonnakaitse üldisi põhimõtteid, mille seast toome esile vältimise ja ettevaatuse. Seaduses märgitakse, et keskkonnahäiringu, -ohu, -riski või -kahju</p>	

Suure väina püsiühenduse riigi eriplaneeringu lähteseisukohad ja mõjude hindamise väljatöötamise kavatsus

Seisukohtade tabel, veebruar 2021

ETTEPANEKU ESITAJA	ETTEPANEKU ESITAMISE AEG	ETTEPANEK	RAHANDUSMINISTEERIUMI SEISUKOHT
		<p>hindamise, vältimise, vähendamise või heastamisega seotud kulud kannab nende põhjustaja, kui seadusest ei tulene teisiti. Muinsuskaitseadusest ei tulene teisiti (MuKS § 31 lg 3).</p> <p>Eelnevast tulenevalt tuleb asukohavaliku teostamise järgselt, välja valitaval trassikoridoril ning kuni 300 m kaugusel võimaliku trassikoridori servast, läbi viia arheoloogiline eeluuring.</p> <p>Arheoloogilise eeluuringu eesmärgiks on:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. kaardistada olemasolevad mälestised, 2. kaardistada teada olevad muistised ja leiukohad ning selgitada välja võimalike seni teadmata muististe ja arheoloogiatundlike alade asukohad, 3. esitada tegevuskava maastikuseire (arheoloogilise uuringu II etapp) läbiviimiseks, mille eesmärk on välja selgitada arheoloogilise kultuurikihi olemasolu prognoositud paikades ning hinnata kavandatavate muudatuste mõju muististele. 	
		<p>Arheoloogiline eeluuring maismaal peab jagunema kaheks etapiks:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Esimeses etapis tuleb läbi viia laiendatud arhiiviuuring: <ul style="list-style-type: none"> • olemasolevate materjalide ja arhiiviallikate (TÜ andmebaasi teated, otsinguteated, ajalooline info piirkonna kohta, teistes arheoloogia ja ajalooliste looduslike pühapaikade andmebaasides sisalduv teave) analüüs; 	<p>Märgime, et käesoleva LS ja VTK eesmärk on esmajärjekorras anda ülesandepüstitus REP asukohavaliku teostamiseks. REP asukohavaliku käigus läbiviidavate analüüside lähteülesannete koostamine on asukohavaliku etapi ülesanne. Käesolevas LS ja VTK dokumendis saame markeerida põhimõttelise vajaduse detailse lahenduse</p>

Suure väina püsiühenduse riigi eriplaneeringu lähteseisukohad ja mõjude hindamise väljatöötamise kavatsus

Seisukohtade tabel, veebruar 2021

ETTEPANEKU ESITAJA	ETTEPANEKU ESITAMISE AEG	ETTEPANEK	RAHANDUSMINISTEERIUMI SEISUKOHT
		<ul style="list-style-type: none"> • maastikuanalüüs kaugseire meetodeid kasutades (ajaloolised kaardid ja maakasutusplaanid, aerofotod, Maaameti kõrgusandmete põhjal tehtud reljeefimudelid, satelliidipildid, mullastikukaardid jm kaugseire aluseks olevad materjalid); • kohapärimuse ja kohanimeandmebaasi info. <p>2. Teises etapis tuleb läbi siia maastikuseire (leire) - arheoloogiapärandi otsimine maastikul visuaalse vaatluse ning väikesemahuliste šurfide või muu pinnaseuuringu (sh metallidetektori) abil, samuti hõlmab see arheoloogiliste leidude kogumist:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kohtades, mille võimalik arheoloogiline väärtus tuvastati arhiiviallikate põhjal; • kohtades, kus esimeses etapis maastikuanalüüsi käigus tuvastati objekte, millel võiks olla arheoloogiline väärtus. <p>Kui arheoloogilise uuringu teises etapis tuvastatakse arheoloogiamälestise või leiukoha tunnustele vastavaid objekte, mis jäävad ehitusalale, siis tuleb nendel aladel teha pinnasetööde eel või ajal arheoloogiline uuring (meetodiks arheoloogiline jälgimine, in situ arheoloogilise kultuurikihi ilmnemisel kaevamised).</p> <p>Arheoloogilisi uuringuid võib läbi viia vastava pädevusega isik või ettevõtja (MuKS § 46–47, § 68</p>	<p>koostamise etappi arheoloogilise eeluuringu läbiviimiseks. Selle täpne sisu ja nõuded uuringu läbiviimisele tuleb määratleda asukohavaliku etapis.</p>

Suure väina püsiühenduse riigi eriplaneeringu lähteseisukohad ja mõjude hindamise väljatöötamise kavatsus

Seisukohtade tabel, veebruar 2021

ETTEPANEKU ESITAJA	ETTEPANEKU ESITAMISE AEG	ETTEPANEK	RAHANDUSMINISTEERIUMI SEISUKOHT
		<p>lg 2 p 3; § 69–70). Enne uuringu läbiviimist peab pädev isik esitama Muinsuskaitseametile uuringukava ja uuringuteatise, pärast uuringu läbiviimist uuringuaruande vastavalt MuKS § 46-48.</p>	
		<p>Palume lisada kultuuripärandit käsitleva peatükki 2.1.5 juurde projektalal asuvate mälestiste ja muististe nimekiri:</p> <ul style="list-style-type: none"> • II maailmasõjas hukkunute ühishaud, reg-nr 4133; • Kuivastu kõrts, reg-nr 21006; • Võiküla munakivitee, reg-nr 27286; • Virtsu linnuse varemed, reg-nr 15449; • Virtsu mõisa hoonekompleks (Virtsu mõisa valitsejamaja, reg-nr 15448; ait, reg-nr 15447; talltõllakuur, reg-nr 15446; väravahoone, reg-nr 15445; pargi piirdemüür, reg-nr 15444, park, regnr 15443; kelder, reg-nr 15442); • Fr. Schilleri monument, reg-nr 16218; Puhtu laiul; • Mälestussammas C. Th. Hellvigile, reg-nr 16233 Puhtu laiul. <p>Lisaks on teateid Tartu Ülikooli andmebaasist (TÜ AB), et projektalale jääb ka muistiseid, mis riikliku kaitse all ei ole, näiteks:</p> <ul style="list-style-type: none"> • trass 2 alal ja vahetus läheduses asuvad Virtsu linnuse varemete (reg-nr 15449) 	<p>Selgitame, et planeeringualal asuvate mälestiste ja muististe nimekirja lisamine ei ole LS ja VTK dokumendis vajalik. Ajakohastatud alusandmeid tuleb arvesse võtta asukohavaliku teostamisele asumisel ning asukohavaliku teostamisel.</p>

Suure väina püsiühenduse riigi eriplaneeringu lähteseisukohad ja mõjude hindamise väljatöötamise kavatsus

Seisukohtade tabel, veebruar 2021

ETTEPANEKU ESITAJA	ETTEPANEKU ESITAMISE AEG	ETTEPANEK	RAHANDUSMINISTEERIUMI SEISUKOHT
		<p>kaitsevööndis võimalik(ud) kivikalme(d) (TÜ AB ID 1212);</p> <ul style="list-style-type: none"> trass 3 (tunnel) algusesse jäävad võimalikud kabeli/kirikuase (TÜ AB ID 921) ja maahaudkalmistu (ID 905). <p>Kuigi projektalale jääb mitmeid mälestisi ja muistiseid, on käesoleva info põhjal otsene puutumus vaid mälestisena kaitse all oleva Võiküla munakiviteega ainult trassil 3 silla või tunneli kavandamisel, mille puhul tuleb eelistada lahendusi, mis tagavad mälestise säilimise.</p> <p>Konkreetsete kultuuripärandi objektidega arvestamine ja nende säilimine on oluline lähtekoht trassi valimiseks.</p>	
<p>POLITSEI- JA PIIRIVALVEAMET</p>	<p>11.01.2022</p>	<p>Politsei- ja Piirivalveamet esitab Suure väina püsiühenduse riigi eriplaneeringu lähteseisukohtade ja mõjude hindamise väljatöötamise kavatsuse eelnõu kohta piirikontrolli ja valvamise, merepääste ning reostustõrje ülesannetest tulenevalt järgmised ettepanekud:</p> <ul style="list-style-type: none"> asukoha valikul tuleb arvestada mõju rahvusvahelisele laevaliiklusele Soome lahest Liivi lahte ja vastupidi; asukoha ja ehitise valikul tuleb arvestada merepäästesündmuste tekkimise võimalikkust ning nende võimalikke maandamismeetmeid; 	<p>Arvestame ettepanekuga ja lisame LS ja VTK dokumenti vajaduse arvestada merepääste vajadustega ning merereostuse riski tõenäosuse hindamise vajadusega.</p>

Suure väina püsiühenduse riigi eriplaneeringu lähteseisukohad ja mõjude hindamise väljatöötamise kavatsus

Seisukohtade tabel, veebruar 2021

ETTEPANEKU ESITAJA	ETTEPANEKU ESITAMISE AEG	ETTEPANEK	RAHANDUSMINISTEERIUMI SEISUKOHT
		<ul style="list-style-type: none"> püsiühenduse lahenduse asukoha valikul tuleb arvestada merereostuse või merepäästesündmuse tekkimise võimalusega ning hinnata nende võimalikke maandamismeetmeid. <p>Teeme ettepaneku eriplaneeringu keskkonnamõjude hindamise programmi täiendada merereostuse riski tõenäosuse hindamise, selle võimaliku mahu ning ulatuse modelleerimise, likvideerimise teostatavuse ning eluslooduse mõjude hindamisega järgmiselt:</p> <ul style="list-style-type: none"> olemasolev praamiühendus ja muu laevaliiklus ning selle edasised arenguperspektiivid; silla rajamise, kasutamise, hooldamise, uuendamise või likvideerimise etapid; tunneli rajamise, kasutamise, hooldamise, uuendamise või likvideerimise etapid. <p>Palume vastavad hinnatud merereostuse riskid lisada eriplaneeringu lähteseisukohtadesse ja mõjuhindamisel alternatiivide kaalumise kriteeriumite hulka. Samuti palume täiendavalt hinnata ka eri alternatiivide võimalikku mõju mereturvalisusele laevateedel ohutu navigeerimise seisukohalt ning merereostusega seotud õnnetuste riskimäära kriteeriumeid.</p> <p>Silla alternatiivi puhul tuleb mõjuhindamise osana analüüsida, kuidas sillaehitise kõrgus võib</p>	

Suure väina püsiühenduse riigi eriplaneeringu lähteseisukohad ja mõjude hindamise väljatöötamise kavatsus

Seisukohtade tabel, veebruar 2021

ETTEPANEKU ESITAJA	ETTEPANEKU ESITAMISE AEG	ETTEPANEK	RAHANDUSMINISTEERIUMI SEISUKOHT
		mõjutada mereliikluse seiresüsteemide (radarid, kaamerad) toime efektiivsust ja seda vajadusel arvesse võtta ühe hindamiskriteeriumina.	
TERVISEAMET	22.12.2021	Terviseameti lääne regionaalosakond on tutvunud esitatud Suure väina püsiühenduse riigi eriplaneeringu lähteseisukohtade ja mõjude hindamise väljatöötamise kavatsuse eelnõuga ning ei esita täiendavaid ettepanekuid. Amet on nõus, et planeeringu koostamise käigus tuleb uurida võimalikke tervisemõjusid kohalikele elanikele (müra, vibratsioon, välisõhu saaste).	Teadmiseks võetud.
TRANSPORDIAMET	07.01.2022	Riigi eriplaneeringu lähteseisukohtade ja mõjude hindamise väljatöötamise kavatsuse Lisa 1 „Suure väina püsiühenduse eskiisprojekti lähteülesanne“ 1.1. Transpordiamet teeb ettepaneku lisada punkti 3.6.1 „Eskiisprojekti koosseis“ lk 14, et eskiisprojekti tehniline kirjeldus peab muu hulgas sisaldama ka teedevõrgu põhimõttelist lahendust koos olemasolevate teede ümberehitamise vajadusega.	Arvestame ettepanekuga.
		Riigi eriplaneeringu lähteseisukohtade ja mõjude hindamise väljatöötamise kavatsuse Lisa 2 „Suure väina püsiühenduse liiklusuuringu lähteülesanne“ 2.1. Peatükis 3. „Liiklusuuringu lähteülesanne“ lk 5 on toodud, et liiklusuuring- ja prognoos peab sisaldama muuhulgas liiklusvoogude kirjeldust ja analüüsi viimase 5. aasta perioodi kohta.	Arvestame ettepanekuga ning hindame liiklusprognoosi lähteülesandes ümber liiklusprognoosi ulatuse.

Suure väina püsiühenduse riigi eriplaneeringu lähteseisukohad ja mõjude hindamise väljatöötamise kavatsus

Seisukohtade tabel, veebruar 2021

ETTEPANEKU ESITAJA	ETTEPANEKU ESITAMISE AEG	ETTEPANEK	RAHANDUSMINISTEERIUMI SEISUKOHT
		Tulenevalt COVID-19 mõjust liiklussagedusele viimase 2 aasta jooksul ning sellest, et 5-aastane periood jääb ilmselt liiga lühikeseks liiklusvoogude analüüsimisel, teeb Transpordiamet ettepaneku liiklusuuringu teostamisel arvestada võimalusel viimase 20 aasta andmetega.	
		<p>Riigi eriplaneeringu lähteseisukohtade ja mõjude hindamise väljatöötamise kavatsuse Lisa 8 „Suure väina püsiühenduse majandusvaldkonna uuringu lähteülesanne“</p> <p>3.1. Peatükis 3. „Püsiühenduse finants- ja sotsiaalmajandusliku mõju hinnang“ lk 10 on toodud, et finants- ja sotsiaalmajandusliku tasuvuse osas ei ole vajalik tingimata läbi viia uut analüüsi. Lisaks on seal toodud tingimused, millal on uue analüüsi läbiviimine põhjendatud.</p> <p>Transpordiamet leiab, et tänastes tingimustes on uue analüüsi läbiviimine põhjendatud, sest sisendparameetrid on tänaseks oluliselt muutunud ning teeb ettepaneku igal juhul uuendada finants- ja sotsiaalmajandusliku tasuvuse analüüsi.</p>	Parandame lähteülesande sõnastust, et oleks selgelt välja toodud, et finants- ja sotsiaalmajandusliku tasuvuse analüüsi läbiviimisel tuleb kindlasti uuendada analüüsi sisendparameetreid ehk seetõttu on vajalik uuringu värskendamine.
		Transpordiamet on seisukohal, et KSH väljatöötamise kavatsus on valdavalt asjakohane ja piisav.	Teadmiseks võetud.
LÄÄNERANNA VALD	30.12.2021	Teeme ettepaneku täiendada Suure väina püsiühenduse ja selle toimimiseks vajaliku taristu riigi eriplaneeringu ning mõjude hindamise, sh	Arvestame ettepanekuga.

Suure väina püsiühenduse riigi eriplaneeringu lähteseisukohad ja mõjude hindamise väljatöötamise kavatsus

Seisukohtade tabel, veebruar 2021

ETTEPANEKU ESITAJA	ETTEPANEKU ESITAMISE AEG	ETTEPANEK	RAHANDUSMINISTEERIUMI SEISUKOHT
		<p>keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuse eelnõu punkti 4.2. „Kaasamine ja koostöö“ ning lisada kaastavate nimekirja MTÜ Läänemaa Rannakalanduse Selts, kaasamise eesmärk: Läänemaa kalanduspiirkonna arengustrateegia rakendamine, sh väikesadamate arendamisega seonduvalt.</p> <p>Eelnõus on kaasatavate nimekirjas MTÜ Liivi Lahe kalanduskogu, mille tegevusalaks on peamiselt Liivi ja Pärnu laht. Lääneranna valla rannakalurid, sh Virtsu piirkonna kalurid, on tegevad MTÜ-s Läänemaa Rannakalanduse Seltsis (https://lrs.ee/). Eelmainitud seltsi liige on ka Lääneranna vald.</p>	
<p>EESTI KESKKONNAÜHENDUSTE KODA</p>	<p>06.01.2022</p>	<p>Eesti Keskkonnaühenduste Koja (EKO) jaoks on siiski vastuvõetamatu, et planeeringu lähteseisukohtades ja mõjude hindamise väljatöötamise kavatsuses (edaspidi LS) ei defineerita planeeringu koostamise aluseks olevat avalikku huvi. LS p1 on selgelt järeldatav, et planeeringu mõtte on selgitada, kas rajada sild või tunnel – parvlaevaühendus tuleb arvesse vaid nullalternatiivina. Samas pole arusaadav, mis on silla või tunneli rajamise aluseks olev avalik huvi. Seda täpselt defineerimata puudub eriplaneeringu koostamiseks õigustus ja planeerimisprotsessil pole ka selget sihti.</p> <p>Praeguses sõnastuses jääb püsiühenduse rajamise eesmärk segaseks. LS kohaselt (p 1.1) on nimetatud kaht liiklusühenduse rajamise</p>	<p>Selgitame, et riigi ülesanne on tagada ühendus mandri ja saarte vahel. Täna on see tagatud ja riigi poolt doteeritud parvlaevaühendusega. Riigi ülesanne on seda teha võimalikult säästlikult – seda nii looduskeskkonna vaates kui ka majanduslikus mõttes. Samas peab ühendus, mistahes valitud viisil, tagama stabiilse ühenduse mandri ja saarte vahel nii reisijatele kui ka kaupadele. Seetõttu on käesoleva planeeringu eesmärk selgitada välja, milline ühendusviis on mandri ja saarte vahel pikas perspektiivis kõige säästlikum. Seda nii looduskeskkonna jaoks kui ka majanduslikus mõttes.</p>

Suure väina püsiühenduse riigi eriplaneeringu lähteseisukohad ja mõjude hindamise väljatöötamise kavatsus

Seisukohtade tabel, veebruar 2021

ETTEPANEKU ESITAJA	ETTEPANEKU ESITAMISE AEG	ETTEPANEK	RAHANDUSMINISTEERIUMI SEISUKOHT
		<p>eesmärki. Tegelikult ei ole kumbki neist eesmärk: „piirkonna eripäradega arvestamine“ ei ole liiklusühenduse eesmärgiks, vaid see on üksnes kaalutlus, mida liiklusühenduse tagamisel tuleb arvesse võtta; samuti ei ole „turvaline, usaldusväärne, pidev ja tõhus ühendus“ liiklusühenduse eesmärk, vaid on selle omaduste kirjeldus. Tegelikule eesmärkidele viidatakse LS-s ebamääraselt ja ebajärjekindlalt, näiteks LS teksti avalausest selgub, et eesmärgiks on mingite nimetamata „piirkondade konkurentsivõime suurendamine ja ääremaastumise vähendamine“, kuid hiljem viidatakse ka nt jätkusuutlikkusele.</p> <p>Kokkuvõtvalt on silla või tunneli üksikasjalik kavandamine, rääkimata valmishitamisest, riigi raha raiskamine, kui sellise püsiühenduse rajamiseks tegelikult puudub piisav avalik huvi. See tähendab, et vastav huvi peab olema selge enne silla või tunneli detailset kavandamist ja see huvi peab olema planeeringu lähteülesandes ka selgelt defineeritud.</p> <p>EKO jaoks jääb arusaamatuks, miks püsiühendusega seonduva avaliku huvi kaalu tuleb LS kohaselt hinnata alles Natura erandi raames hüvitusmeetmete kava koostamisel (p 3.2.1). Seniste uuringute põhjal on teada, et sillal on ebasoodne mõju Natura võrgustikule, mida pole võimalik leevendada. Kui planeeringu konflikt Natura võrgustiku eesmärkidega on ette teada või</p>	<p>Samal ajal peab ühendus olema võimeline kohanema ajas muutuva sotsiaalmajandusliku olukorraga – elanike liikumisvajaduse tagamine, kaubavedude kindlus, siseturism jne. Kokkuvõtvalt ongi see avalik huvi, mis on käesoleva riigi eriplaneeringu koostamise tinginud.</p> <p>Märgime täiendavalt, et täiendame muuhulgas Keskkonnaameti ettepanekust tulenevalt Natura hindamise käsitlust lähteseisukohtades ning markeerime, et hüvitusmeetmete kava koostamise eelduseks on avaliku huvi selge sõnastamine. Meie hinnangul on käesoleva planeeringu algatamisel avalik huvi selge – riigi kohustus tagada ühendus mandri ja saarte vahel. Küsimus on, millisel viisil on see parim.</p> <p>LS ja VTK eesmärki on selgitusest tulenevalt täiendatud.</p>

Suure väina püsiühenduse riigi eriplaneeringu lähteseisukohad ja mõjude hindamise väljatöötamise kavatsus

Seisukohtade tabel, veebruar 2021

ETTEPANEKU ESITAJA	ETTEPANEKU ESITAMISE AEG	ETTEPANEK	RAHANDUSMINISTEERIUMI SEISUKOHT
		<p>väga tõenäoline, siis on kohe mõttekas ära teha huvide esialgne kaalumine Natura erandi tähenduses, et vältida ressursside asjatut kulutamist detailselt kavandamisele ja uuringutele. Pole võimalik teha ei esmast ega hilisemat detailset kaalumist, kui püsiühendusega seonduv avalik huvi pole täpselt teada, sh kui pole teada, kas see huvi on üldse käsiteltav mõne avaliku huvina, mis loodusdirektiivi kohaselt võimaldab erandi teha. Kokkuvõtvalt võib püsiühenduse üksikasjalik kavandamine osutuda riigi raha raiskamiseks, kui planeeringu konflikt Natura võrgustiku eesmärgiga on tõenäoline, kuid pole tehtud esmast kaalumist, kas püsiühendusega seonduv avalik huvi on ülekaalukas Natura erandi tähenduses. Jääme oma varasema ettepaneku juurde: sõnastada ülekaalukas avalik huvi eriplaneeringu lähteseisukohtades.</p> <p>Juhime tähelepanu, et LS on vastuolus Eesti Natura erandi juhisega (Peterson, Kaja; Kutsar, Riin. 2020. „Juhised loodusdirektiivi art 6.4 rakendamiseks Eestis: Natura hindamise eranditegemine.“), millele LS-is ka ei viidata. Ülekaalukate avalike huvide defineerimine toimub LS kohaselt hüvitusmeetmete kava koostamisel. Eesti vastavas juhendis asutakse aga seisukohale, et avalik huvi tuleb defineerida vaheseisukohas enne hüvitusmeetmete kava koostamist. Vaheseisukohas tuleb märkida, millisest</p>	

Suure väina püsiühenduse riigi eriplaneeringu lähteseisukohad ja mõjude hindamise väljatöötamise kavatsus

Seisukohtade tabel, veebruar 2021

ETTEPANEKU ESITAJA	ETTEPANEKU ESITAMISE AEG	ETTEPANEK	RAHANDUSMINISTEERIUMI SEISUKOHT
		<p>tegevusalternatiivist lähtutakse ning selgitada erandi tegemise kaalutlusi, ülekaaluka avaliku huvi olemust ja edasise mõjuhindamise ja tulemuste avalikustamise ajakava. Vaheseisukohast tuleb menetlusosalisi kirjalikult teavitada ja see avalikustada (lk 20). Teeme ettepaneku arvestada LS-s ja hilisemas protsessis nimetatud juhisega.</p> <p>Samuti juhime tähelepanu, et LS-s ei nõuta lähtumist Euroopa Komisjoni teatisest (2021/C 437/01) „Natura 2000 aladega seotud kavade ja projektide hindamine. Metoodilised suunised elupaikade direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 lõigete 3 ja 4 sätete kohta“. Teeme ettepaneku lisada LS-sse vastav nõue</p>	
		<p>EKO jaoks jääb ka arusaamatuks, kuidas on LS-s ja VTK-s esitatud liiklusprognooside käsitus ühildatav praeguse kliimapoliitilise kursiga? LS ja VTK koostajad leiavad, et kahanevate liiklusmahtude käsitlemiseks prognoosis puudub alus, samas on Eesti ja EL võtnud endale selged eesmärgid kasvuhoonegaaside heite vähendamisel; transpordisektori heide moodustab koguheitest märkimisväärse osa ning on üsna vältimatu, et ka siin on piirangud vajalikud. Jääme oma varasema ettepaneku juurde: käsitleda liiklusprognoosi koostamisel ka kahaneva liiklusvoo varianti.</p>	<p>Selgitame, et kahanevatele liiklusmahtudele tuginemine ei ole kooskõlas planeeringu eesmärgiga. Kui lähtume liiklusmahtude vähenemisest, ei ole vaja ka parvlaevaühendust parendada, sh täiendavaid laevu liinile tuua. Trendid ei toeta kahanevat liiklusprognoosi. Riigi eriplaneeringu algatamisega ei ole Vabariigi Valitsus andnud ülesannet vähendada või muuta liikumisharjumusi, piirata kaubavedusid jmt. Kahanevale liiklusprognoosile tuginev ühenduse kavandamine ei ole kooskõlas ka</p>

Suure väina püsiühenduse riigi eriplaneeringu lähteseisukohad ja mõjude hindamise väljatöötamise kavatsus

Seisukohtade tabel, veebruar 2021

ETTEPANEKU ESITAJA	ETTEPANEKU ESITAMISE AEG	ETTEPANEK	RAHANDUSMINISTEERIUMI SEISUKOHT
			<p>üldise regionaalarengu toetamise vajadusega ning vähendaks oluliselt Saaremaa ja Muhu sotsiaalmajanduslikku konkurentsivõimet. Ühendus saarte ja mandri vahel peab olema tagatud viisil, mis toetab liikuvust, mitte ei takista seda.</p>
<p>KESKKONNAAGENTUUR</p>	<p>10.01.2022</p>	<p>Keskkonnaagentuuril puuduvad ettepanekud Suure väina püsiühenduse riigi eriplaneeringu lähteseisukohtade ja mõjude hindamise väljatöötamise kavatsusele.</p>	<p>Teadmiseks võetud.</p>
<p>AS SAARTE LIINID</p>	<p>07.01.2022</p>	<p>AS Saarte Liinid on regionaalse ühenduse tagamisega seotud taristuobjektide haldamisega seotud 27 aastat. Suure väina püsiühenduse mõjude hindamise Dokument on oma ülesehituselt väga loogiline ja selgelt sõnastatud. Püüame oma ettepanekutes tähelepanu juhtida eelkõige neile lõikudele, kus kriitilise lähenemise vajadus on kõige ilmsem. Oleme oma senise tegevuse jooksul kogunud andmete põhjal seisukohal, et Dokumendi ülesehitus ja rõhuasetused ei ole täiel määral vastavuses põhieesmärkidega, mis on sõnastatud Dokumendi punktis 1.1</p> <ul style="list-style-type: none"> – tagada turvaline, usaldusväärne, pidev ja tõhus ühendus, mis aitab ühtlasi saavutada piirkonna majandusliku ja demograafilise tasakaalu – ligipääsetavus usaldusväärse, 	<p>Märkuse nr 1.1. ja 1.2. osas täheldame, et kõikide püsiühenduse alternatiivide kaalumise puhul tuleb hinnata ka nende kasutamisega seonduvaid riske, sh riske ekstreemsetest ilmastikuoludest, mis võivad tingida kavandatava ühenduse, sh püsiühenduste, sulgemise. Ka parvlaevaühendus võib näiteks tugevate tuulte korral katkeda ning sel juhul ei ole abi teistel liinidel sõitvatel laevadest. LS ja VTK dokumendis on alternatiivide hindamise ühe kriteeriumina sätestatud „vastupanuvõime kliimamuutustele“, mis tähendab, eelistatud on alternatiiv, mis on kliimamuutuste osas</p>

Suure väina püsiühenduse riigi eriplaneeringu lähteseisukohad ja mõjude hindamise väljatöötamise kavatsus

Seisukohtade tabel, veebruar 2021

ETTEPANEKU ESITAJA	ETTEPANEKU ESITAMISE AEG	ETTEPANEK	RAHANDUSMINISTEERIUMI SEISUKOHT
		<p>tõhususe, ohutuse, liikuvuse, majanduskasvu ja tasuvuse seisukohast.</p> <p>– säilitada ja tugevdada piirkonna unikaalsust ning loodus-, sotsiaal- ja kultuurilist eripära – jätkusuutlikkus looduskeskkonna ja sotsiaalmajandusliku keskkonna seisukohast</p> <p>1.1. Dokumendis kirjeldatud ühendusvõimalused ei ole pidevad ühendused, kuna iga valiku puhul tagatakse riigi poolt ainult ühe ühendvõimaluse toimimine ja iga ühendusliik võib erinevatel põhjustel (ilm, õnnetused) katkeda. Rajatistega seotud ühenduste (sild või tunnel) katkemisel puuduvad tulevikus samaväärsed operatiivsed alternatiivid ühenduse pidamiseks Muhu ja Saaremaaga. Laevaühenduse katkemisel on võimalik operatiivne teiste samaväärsete sadamate ja aluste kasutamine.</p> <p>1.2. Kõige suurema liikluse katkemisriskiga on Suure Väina ilmastikutingimustes sillaühendus ja seda ei ole Dokumendis üldse arvestatud. Näiteks oluliselt soodsamates kliimaatilistes tingimustes asuva Öresundi silla puhul loetakse normaalseks kasutusajaks 99%. Ehk siis igal aastal on sild eeldatavalt suletud kokku 3-4 päeval. Võrdlusena Kuivastu-Virtsu liinil ei ole lähiajaloo ühtegi päeva, kus</p>	<p>vastupanuvõimelisem, arvestades, et kliimaprognoosid näitavad hoogsadude, tormide ja üleujutuste sagenemist ning transporti otseselt mõjutavat jäitepäevade arvu kasvu. Sellele vaatamata täiendame LS ja VTK riskianalüüsi ja leevendusmeetmete koostamise vajadusega ka parvlaevaühenduse alternatiivi kaalumise korral.</p> <p>Märkuse nr 1.3. osas märgime, et lisaks looduskeskkonna uuringutele on asukohavaliku etapis kavandatud ka põhjalik sotsiaalmajanduslike mõjude analüüs, mille eesmärk on hinnata rahvastiku paiknemist, töökohtade jaotust, ettevõtluspotentsiaali, kuid samuti ka saarelise identiteediga seonduvat, kogukonna arvamust jmt. Kogu asukohavaliku koostamine toimub avalikus menetluses, kus tehakse igakülgset koostööd avalikkusega, kohalike kogukondade ning erinevate huvigruppidega. Seega, kuigi looduskeskkonna uuringuid on asukohavaliku etapis arviliselt rohkem, ei tähenda see väiksemat osatähtsust sotsiaalmajanduslikele</p>

Suure väina püsiühenduse riigi eriplaneeringu lähteseisukohad ja mõjude hindamise väljatöötamise kavatsus

Seisukohtade tabel, veebruar 2021

ETTEPANEKU ESITAJA	ETTEPANEKU ESITAMISE AEG	ETTEPANEK	RAHANDUSMINISTEERIUMI SEISUKOHT
		<p>laevaliiklus oleks katkenud ja kõik soovijad on sama päeva jooksul üle veetud. Eelduslikult on olemasolevate ilmaandmete alusel sillal põhinev Suure Väina püsiühendus suletud kokku vähemalt 6-8 päeval aastas tulenevalt tugevast tuulest ja jäätumisest. Rajatiste kasutusvõimaluste katkemisriske ei ole planeeringus kava kohaselt üldse käsitletud.</p> <p>1.3. Uuringute põhiraskus on suunatud looduskeskkonna lokaalsetele mõjudele ja sotsiaal-majanduslik aspekt on väga tagasihoidlikult esindatud. Mõlemad püstitatud peaeesmärgid eeldavad just põhjalikku sotsiaal-majanduslikku analüüsi. Dokumendis on palju viidatud varasematele sama teemat käsitlevatele uuringutele ja tulemdokumentidele^{1,2}, milles toodud järeldused on kohati meelevaldsed ja ei põhine vajalikele uuringutele:</p> <p>1.3.1. vaikimisi on eeldatud, et teenuste ja töökohtade parem kättesaadavus (mandrilt) on parem, seda vaatamata sellele, et selline muutus käivitab suurema tõenäosusega ahelreaktsiooni, kus töökohtade arv väheneb veelgi. Näiteks Dokumendi punktis 2.2.1. toodud kriteerium „töökohtade paiknemine ja töö käimise hõlbustamine“ toob ääremadal</p>	<p>kriteeriumidele ning nende käsitlemisele.</p> <p>Käesolev LS ja VTK sätestab ülesandepüstituse järgnevale planeerimisprotsessile ning ei pretendeeri hinnangutele ja järeldustele erinevate sotsiaal-majanduslike näitajate osas. Teie argumentid töökohtade arvu, rahvastiku paiknemise jmt osas vajavadki valideerimist planeeringu koostamise käigus.</p> <p>Märkuse nr 1.4. osas märgime, et käesoleva LS ja VTK eesmärk ei ole anda hinnanguid muuhulgas ka liiklusvoo keskkonnamõjude osas. LS ja VTK sätestab ka vajaduse hinnata erinevate alternatiivide elluviimisega kaasnevat mõju välisõhu kvaliteedile, mille peamiseks mõjutajaks on liiklus, sh praamiliiklus. Selle hindamise sisendiks on muuhulgas välisõhu uuring, mille lähteülesanne on käesoleva LS ja VTK lisa.</p>

Suure väina püsiühenduse riigi eriplaneeringu lähteseisukohad ja mõjude hindamise väljatöötamise kavatsus

Seisukohtade tabel, veebruar 2021

ETTEPANEKU ESITAJA	ETTEPANEKU ESITAMISE AEG	ETTEPANEK	RAHANDUSMINISTEERIUMI SEISUKOHT
		<p>kaasa tööturu olulise halvenemise kuna kvalifitseeritud mobiilsem tööjõud valib alati suuremad tõmbekeskused. Sama arengutrend toimib kõigis tagatud ühendustega ääremaadel nii Eestis kui teistes riikides. Pendelränne kasvab ja kohalik ettevõtluskeskkond kannatab/kahaneb. Vastav kogemus ja teave on olemas sarnaste arengutega Rootsi ja Saksamaa saartelt. ;</p> <p>1.3.2. Vaikimisi on eeldatud, et elanike arvu kasv on positiivne, mis täielikus vastuolus nii Eesti kui kogu regiooni naaberriikide/Euroopa üldise demograafiliste trendidega</p> <p>1.3.3. Eesti edukaimat omavalitsust, Viimsi valda, siis seal on tõepoolest saavutatud keskmisest jõukamate inimeste koondumine omavalitsuse territooriumile koos massiivse igapäevase pendelrändega. Viimsi eripära oma kalurikülade ja loodusega on kahtlemata täielikult muutunud. Selline areng ei oleks kindlasti koosõlas ühega ühenduse parendamisega seotud eesmärkidest.</p> <p>1.3.4. Teine oluline trend, mis jäetakse tähelepanuta on see, et võimalik püsiühendusest ja pendelrändest sõltuv rahvaarvu kasv või toimuda koos oluliste demograafiliste muutustega, mis toob kaasa olulise muudatuse tööaliste</p>	

Suure väina püsiühenduse riigi eriplaneeringu lähteseisukohad ja mõjude hindamise väljatöötamise kavatsus

Seisukohtade tabel, veebruar 2021

ETTEPANEKU ESITAJA	ETTEPANEKU ESITAMISE AEG	ETTEPANEK	RAHANDUSMINISTEERIUMI SEISUKOHT
		<p>osakaalus, võimalikus tööhõives, maksulaekumistes, avalike teenuste vajaduses jms. Heaks näiteks saarelise sotsiaalmajandusliku keskkonna võimalikest erinevustest erinevate transpordiühendustega sarnases õiguslikus, sotsiaalses ja geograafilises ruumis on Gotland ja Öland.</p> <p>1.4. Dokumendis on puudulikult hinnatud võimaliku püsiühendusega seoses lisanduva liiklusvoo keskkonnamõjusid – kui laevaühendusega seotud süsiniku jalajälg väheneb, siis kogu püsiühendusega seotud sõidukite liiklusmahtude prognoositud kasvust kaasnevat suuremat jalajälge nii saartel kui mandril ei arvestata. Samuti ei pöörata piisavat tähelepanu lisanduva liiklusvoo teenindamiseks vajalikele investeeringutele muudesse taristuobjektidesse ja eriti mõjule, mida lisanduv liiklusvoog toob kaasa piirkonna asulate liiklustiheduses ja liikluskorralduses üldiselt (oluliselt suurema koormusega liiklussõlmed, parkimiskorraldus ja liiklustihedus kõrvalteedel, eriti tipphooaegadel). Hindamata on kohalike vaatamisväärsuste külastusväärtuse langust ja mõju loodus-, sotsiaal- ja kultuurilisele eripärale, millega lõpuks kaasneb ka külastatavuse reaalne langus</p>	

Suure väina püsiühenduse riigi eriplaneeringu lähteseisukohad ja mõjude hindamise väljatöötamise kavatsus

Seisukohtade tabel, veebruar 2021

ETTEPANEKU ESITAJA	ETTEPANEKU ESITAMISE AEG	ETTEPANEK	RAHANDUSMINISTEERIUMI SEISUKOHT
		<p>või siis kohalikud administratiivsed meetmed külastatavuse piiramiseks (Dubrovnik, Veneetsia, erinevad rahvuspargid)</p>	
		<p>Dokumendis ja lisana vormistatud lähteülesannetes ei ole piisavalt käsitletud vajadust tagada esimese põhieesmärgi kohane turvaline, usaldusväärne ja pidev ühendus, rohkem on küll tähelepanu pööratud tõhususele. Eskiisprojekti koostamise lähteülesandes on põgusalt (Dokumendi Lisa 1; punkt 3.5.4) mainitud vajadust uurida liikuvuse sõltuvust ilmastikust, samas ei ole sõnastatud nõudeid antud analüüsile.</p> <p>2.1.1. Ettepanek: Koostada eri ühendusviiside tehniliste ja keskkonnariskide riskianalüüs, mis peab selgitama välja erinevate riskifaktorite (ilmastik, liiklusõnnetused, muud faktorid) mõju püsiühenduse tegelikule kättesaadavusele (<i>availability</i>) ja võrdlema seda parvlaevaühenduse kättesaadavusega nii käesoleval ajal kui ka parvlaevaühendusega, eeldades, et parandatud ühenduse puhul on kättesaadav reservparvlaev põhilaeva rikke puhuks. Riskianalüüsi koostamises peavad osalema nii vastavate valdkondade ekspluatatsiooni (sillad, tunnelid, laevad) kui ka klimatoloogia ja atmosfäärifüüsika eksperdid. Riskianalüüsi läbiviimise vajaduse võiks vormistada eraldi lähteülesandena või siis eskiisprojektide lähteülesande osana. Riskianalüüs koostada vastavuses ISO</p>	<p>Märkuse nr 2.1.1. osas täheldame veelkord, et kõikide püsiühenduse alternatiivide kaalumise puhul tuleb hinnata ka nende kasutamisega seonduvaid riske, sh riske ekstreemsetest ilmastikuoludest, mis võivad tingida kavandatava ühenduse, sh püsiühenduste, sulgemise. Ka parvlaevaühendus võib näiteks tugevate tuulte korral katkeda ning sel juhul ei ole abi teistel liinidel sõitvatest laevadest. LS ja VTK dokumendis, on alternatiivide hindamise ühe kriteeriumina sätestatud „vastupanuvõime kliimamuutustele“, mis tähendab, eelistatud on alternatiiv, mis on kliimamuutuste osas vastupanuvõimelisem, arvestades, et kliimaprognoosid näitavad hoogsadude, tormide ja üleujutuste sagenemist ning transporti otseselt mõjutavat jäitepäevade arvu kasvu. Sellele vaatamata täiendame LS ja VTK riskianalüüsi ja leevendusmeetmete koostamise</p>

Suure väina püsiühenduse riigi eriplaneeringu lähteseisukohad ja mõjude hindamise väljatöötamise kavatsus

Seisukohtade tabel, veebruar 2021

ETTEPANEKU ESITAJA	ETTEPANEKU ESITAMISE AEG	ETTEPANEK	RAHANDUSMINISTEERIUMI SEISUKOHT
		<p>asjakohastele standarditele (või samaväärsetele). Riskianalüüsis tuua välja ka andmed sarnastes kliimaatilistes tingimustes (temperatuur, õhuniiskus, tuule tugevus) asuvate rajatiste tegelikust kasutatavusest.</p> <p>2.2. Suure väina püsiühenduse liiklusuuringu lähteülesandes ei püstitata ülesannet selgitada välja kogu liiklusvoo muutuse mõju kõigile seonduvatele struktuuridele, ennekõike põhimaanteedele, olulistele liiklussõlmedele ja asulatele aga ka Saaremaal asuvatele regionaalsetele sadamatele.</p> <p>2.2.1. Ettepanek: liiklusuuringu raames koostada analüüs lisanduva liiklusvoo hulgast põhimaanteedel ja analüüsida põhimaanteedel, liiklussõlmedel, ristmike ja asulate läbilaskevõimet ja vajalikke investeeringuid sellest lähtuvalt;</p> <p>2.2.2. Ettepanek: liiklusuuringu raames selgitada välja ühenduse kasutajate põhilised sõidumarsruudid ja analüüsida läbitud kogukilomeetrite arvu lähtuvalt sõidukite hulgast ja sõidueesmärgist.</p> <p>2.3. Dokument ei püstita ülesannet hinnata erinevate variantide mõju CO2 emissioonile.</p> <p>2.3.1. Ettepanek: koostada lähteülesanne CO₂ emissiooni analüüsiks, mis arvestab eri ühendusvariantide kogumõju sealhulgas ehitusaegseid ja eriti võimaliku lisanduva liiklusvoo kogumõju (lisanduv autode hulk x läbitud kilomeetrite koguhulk lähtepunkti ja</p>	<p>vajadusega ka parvlaevaühenduse alternatiivi kaalumise korral.</p> <p>Märkuse nr 2.2. osas märgime, et liiklusuuringu eesmärgiks on analüüsida üle Suure väina praamiühendusel kulgevaid liiklusvooge ja prognoosida püsiühenduse ja parvlaevaliikluse jätkumise liiklusvoogusid lähtudes rahvastiku- ja majandusprognoosidest, et määrata silla/tunneli ja teede vajalikud parameetrid ja koormussagedused, analüüsida projekti sotsiaalmajanduslikku tasuvust. Liiklusuuring annab sisendi sobivaima alternatiivi valikuks, selle mõjude hindamiseks ning ka liikluse iseloomu muutumise hindamiseks võimaliku püsiühenduse maaletuleku kohtadest kaugemal. Sellest tulenevalt on ka LS ja VTK sätestatud, et liiklusturvalisuse ja -sujuvuse tagamiseks vajalikud meetmed tuleb tagada ka püsiühendusest kaudselt mõjutatud piirkondades. Püsiühenduse kavandamisel tuleb kavandada meetmed tihedamalt asustatud piirkondade (nt Virtsu alevik, Liiva</p>

Suure väina püsiühenduse riigi eriplaneeringu lähteseisukohad ja mõjude hindamise väljatöötamise kavatsus

Seisukohtade tabel, veebruar 2021

ETTEPANEKU ESITAJA	ETTEPANEKU ESITAMISE AEG	ETTEPANEK	RAHANDUSMINISTEERIUMI SEISUKOHT
		<p>sihtpunkti vahel). Parvlaevaühenduse CO2 emissiooni arvestamisel võtta arvesse parvlaevade üleminekut elektritoitele.</p>	<p>küla) liikuvuse häiringute vältimiseks või minimeerimiseks.</p>
		<p>Ettepanekud Suure väina püsiühenduse majandusvaldkonna uuringu lähteülesandele 3.1. Antud ülesanne soovib tugineda varem teostatud analüüsidele 1,3. Paraku on varasemates analüüsidest jäetud arvestamata mitmeid olulisi aspekte, millele käesolevaga osundame:</p> <p>Liiklusprognoos (Allikas 1.) Prognoos ei anna ülevaadet kogu liiklusvoo muutustest – lisanduvad läbitud kilomeetrid algpunktist sihtpunkti vastavalt sõidukite mahu kasvule</p> <p>Ületusaja vähenemine (Allikas 3.) Hinnang põhineb oletuslikel andmetel. Parvlaevaühenduse ajakulu (50 minutit) on ülehinnatud ja püsiühenduse oma alahinnatud. Parvlaevaühenduseks vajalik aeg on kokku 35 minutit (laadimine, ülesõit lossimine) + vajadus saabuda varem, 3-5, maksimaalselt 10 minutit. Täpneajakulu info on kättesaadav TS Laevad OÜ-st, püsiühenduse ajakulu tuleb eskiisprojektiga lahendada, arvestades muuhulgas ka kassade järjekorraga ja muude ettevalmistavate toimingutega enne püsiühendusse pääsemist. Lisaks eelnevale tuleb tingimata arvestada ka püsiühenduse tõttu kasvavat liiklusvoogu põhimaanteedel ja sellest tulenevat keskmise</p>	<p>Selgitame, et riigi eriplaneeringu koostamise käigus uuendatakse varem teostatud uuringuid ja analüüse, kuna sisendandmed on muutunud. Seetõttu tuleb uuringute ja analüüside käigus, lähtuvalt muutunud sisendandmetest üle vaadata ka väljundid. Uuringute teostamisel võetakse arvesse kõige ajakohasem info, sh liiklusvoogude, ületusaegade jmt osas.</p> <p>Maakasutuse ja maa hinna osas märgime, et LS ja VTK dokumendis on ühe aluskriteeriumina sõnastatud ka maavajaduse ja selle hinnaga arvestamine.</p>

Suure väina püsiühenduse riigi eriplaneeringu lähteseisukohad ja mõjude hindamise väljatöötamise kavatsus

Seisukohtade tabel, veebruar 2021

ETTEPANEKU ESITAJA	ETTEPANEKU ESITAMISE AEG	ETTEPANEK	RAHANDUSMINISTEERIUMI SEISUKOHT
		<p>kiiruse langust, mis omakorda pikendab sõiduaega lähtepunkti ja sihtpunkti vahel kõigil liiklejatel (mitte ainult lisanduval liiklusvool)</p> <p>Saastefaktorid (Allikas 3.) Kuna varasemad liiklusuuringud näitavad, et liikluskoormus püsiühenduse puhul on oluliselt suurem, kui parvlaevaühenduse puhul, siis on Suure väina ületamisest märksa suurema mõjuga püsiühenduse poolt täiendavalt genereeritud üldise liiklusvoo saaste teekonnal lähtepunktist sihtpunkti</p> <p>Liiklusõnnetused (Allikas 3.) Liiklusõnnetuste hulga ja sellest põhjustatud kahjude määramisel tuleb arvestada püsiühenduse poolt täiendavalt genereeritud üldise liiklusvoo tulemusena lisanduvat sõidukilometraaži ja sellest tulenevate õnnetuste arvu.,</p> <p>Maakasutus, sh kinnisvara ja maa hind (Allikas 1.) Vajalik on kvalifitseeritud kinnisvarahindajate hinnangud ja samuti võrdlus Saaremaa ja Läänemaa ning Pärnumaa maakondadest enne püsiühenduse rajamist.</p>	
		<p>Kommentaariid Suure väina püsiühenduse mõjudest ärikeskkonnale, sh tööaerialid, elanikkonna tööhõive, konkurentsivõime, tootmine, teenused, turism.</p> <p>4.1. Elanike arvu muutused.</p> <p>4.1.1. Allikas 1 võrdleb Suure väina püsiühendust kahe ühendusega, kus tõmbekeskuste lähedal olevad saared</p>	<p>Selgitame veelkord, et riigi eriplaneeringu koostamise käigus uuendatakse varem teostatud uuringuid ja analüüse, kuna sisendandmed on muutunud. Seetõttu tuleb uuringute ja analüüside käigus lähtuvalt muutunud sisendandmetest üle</p>

Suure väina püsiühenduse riigi eriplaneeringu lähteseisukohad ja mõjude hindamise väljatöötamise kavatsus

Seisukohtade tabel, veebruar 2021

ETTEPANEKU ESITAJA	ETTEPANEKU ESITAMISE AEG	ETTEPANEK	RAHANDUSMINISTEERIUMI SEISUKOHT
		<p>ühendatakse tõmbekeskustega (Raippaluoto ja Öland). Kuna nendel saartel elanike arv kasvab peale silla rajamist, siis tehakse sellest meelevaldne järeldus, et sama juhtub ka Saare- ja Muhemaal. Selline järeldus pole millegagi tõestatud.</p> <p>4.1.2. Rahvastiku vähenemise trend on omane kõigile Eesti maakondadele peale Harju- ja Tartumaa. Samas on see trend viimastel aastatel pigem aeglustunud ja on Saare maakonnas väga väike ja ei kujuta endast probleemi (0,6% ajavahemikul 2018-2021, allikas Statistikaamet). Ei ole tõenäoline, et peatuks elanike koondumine suurte tõmbekeskuste (Tallinn, Tartu ja vähesel määral Pärnu) ümbrusse, mistõttu Saare maakonna elanike arvu oluline suurenemine saaks toimuda vaid teiste maakondade veelgi kiirema kahanemise korral. Sellest tulenevalt võib väita, et kui elanike arv püsiühenduse tulemusel Saare maakonnas oluliselt kasvab, siis on tegemist regionaalpoliitiliselt ebavõrdsust suurendava projektiga.</p> <p>4.2. Muutused ettevõtluses ja tööjõuturul</p> <p>4.2.1. Allikas 2 toob välja järgmise informatsiooni (lk. 136)</p> <p>4.2.1.1. Äritegevus, seda väikeettevõtluse ja FIE tähenduses, on Saaremaal suhteliselt aktiivne, sest 1000 elaniku kohta on 52 ettevõtet. Ettevõtete arvu suhe elanike arvu on üks Eesti kõrgemaid, jäädes maha vaid Harjumaast (65</p>	<p>vaadata ka väljundid. Uuringute teostamisel võetakse arvesse kõige ajakohasem info, sh rahvastiku, ettevõtluse jmt osas.</p>

Suure väina püsiühenduse riigi eriplaneeringu lähteseisukohad ja mõjude hindamise väljatöötamise kavatsus

Seisukohtade tabel, veebruar 2021

ETTEPANEKU ESITAJA	ETTEPANEKU ESITAMISE AEG	ETTEPANEK	RAHANDUSMINISTEERIUMI SEISUKOHT
		<p>ettevõtet/1000 elaniku kohta) ja Hiiumaast (58 ettevõtet/1000 elaniku kohta).</p> <p>4.2.1.2. Ettepanek: analüüs peaks kindlasti käsitlema loodava püsiühenduse mõju väikeettevõtlusele;</p> <p>4.2.2. Allikas 2 toob välja järgmise informatsiooni (lk 148)</p> <p>4.2.2.1. „Mõjud teenuste võrgustikule on kahepoolsed. Püsiühendus pidurdab hinnangute kohaselt rahvastiku vähenemist, mis on positiivne. Teisest küljest väheneb parema ligipääsetavuse tingimustes sõltuvus kohalikest teenustest, sest kohalikud teenuse kasutajad hakkavad tegutsema enam mandril. Avalike teenuste jaoks ei ole mõju nii suur, seega on üldine mõju avalikele teenustele eeldatavalt positiivne.“</p> <p>4.2.2.2. Ettepanek: analüüsida loodava püsiühenduse mõju teenuste pakkumisele kohapeal, kui rahvaarvu trendid püsivad endistena.</p> <p>4.2.2.3. Ettepanek: analüüsida püsiühenduse mõju avalike teenuste, eriti meditsiini- ja haridusteenuste, pakkumisele paralleelselt toimuva haigla- ja koolivõrgu optimeerimise taustal.</p> <p>4.2.2.4. Ettepanek: analüüsida tööjõuturul toimuvate muutuste vastavust püstitatud eesmärgile - säilitada ja tugevdada piirkonna unikaalsust ning loodus-, sotsiaal- ja kultuurilist eripära</p>	

Suure väina püsiühenduse riigi eriplaneeringu lähteseisukohad ja mõjude hindamise väljatöötamise kavatsus

Seisukohtade tabel, veebruar 2021

ETTEPANEKU ESITAJA	ETTEPANEKU ESITAMISE AEG	ETTEPANEK	RAHANDUSMINISTEERIUMI SEISUKOHT
		<p>4.3. Vastavalt Statistikaameti andmetele olid näitajad Eesti kahes, planeeritava püsiühendusega vahetult seotud omavalitsuses järgnevad:</p> <p>4.3.1. Ettepanek: – analüüsida kahe sarnases loodusgeograafilises olukorras oleva omavalitsuse toimetulekut nii enne kui pärast püsiühenduse rajamist.</p> <p>4.4. Majanduslikke mõjusid analüüsides tuleb lisaks otseste kulude võrdlusele pöörata tähelepanu ka parvlaevaliikluse teenindamisega seotud tööhõivele ning sellest omakorda laekuvatele maksutuludele:</p> <p>4.4.1. TS Laevad OÜ (Tallinna Sadama tütarettevõtte, Eesti riigi omandis 67% ulatuses, tulud vähenevad hinnanguliselt 18 miljonit eurot, AS Saarte Liinid tulud 2 miljonit eurot;</p> <p>4.4.2. AS-s Saarte Liinid kaob 10 regionaalset töökohta, lisaks sadamahoonetes toitlustusega, käsitöökauplustega jne tegelevate väikeettevõtjate töökohad veel vähemalt 10;</p> <p>4.4.3. TS Laevad OÜ töötajatest on märkimisväärne osa, täpne määr on meile teadmata, Saare- ja Muhumaa elanikud, kellel tuleb töökohta otsida mujalt. Mõju tööhõivele on oluliselt suurem, kui AS Saarte Liinid puhul. Neile lisandub veel laeva teenindav personal – koristajad, toitlustajad jne.</p> <p>4.4.4. Ettepanek: analüüsida ka seni parvlaevaühenduses olevate töökohtade kadumise majanduslikku mõju.</p>	

Suure väina püsiühenduse riigi eriplaneeringu lähteseisukohad ja mõjude hindamise väljatöötamise kavatsus

Seisukohtade tabel, veebruar 2021

ETTEPANEKU ESITAJA	ETTEPANEKU ESITAMISE AEG	ETTEPANEK	RAHANDUSMINISTEERIUMI SEISUKOHT
		<p>AS Saarte Liinid hinnangul on reisijate ja veoste veo korraldamisel üle Suure Väina parimaks alternatiiviks Dokumendis nimetatud variantide hulgas parandatud parvlaeväihendus. KSH käigus tuleb analüüsida võimalusi ööpäevaringse parvlaeväihenduse tagamiseks ja reise arvu suurendamiseks täiendava nõudluse rahuldamise eesmärgil.</p> <p>Nimetatud hinnang on antud olemasoleva informatsiooni baasil. Uue informatsiooni lisandumisel ja vastuste leidmisel eespool tõstatatud küsimustele on põhjendatud uuendatud hinnangu andmine.</p> <p>Varasemalt koostatud dokumendid, millele käesolevas kokkuvõttes on viidatud:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Sõitjate ja veoste üle Suure väina veo perspektiivse korraldamise kava 2. Sõitjate ja veoste üle Suure väina veo perspektiivse korraldamise kava Keskkonnamõju strateegilise hindamise aruanne 3. Saaremaa püsiühenduse finants-ja sotsiaalmajandusliku mõjuhinnangu ajakohastamine; Tallinn 2018; AS PricewaterhouseCoopers Advisors 	
VELLO LAANEMAA	27.11.2021	Lisada asukohavaliku koostamisel trassialternatiivina ka 1997. aastal arutlusel olnud	Selgitame, et antud alternatiiv läbib Puhtu-Laelatu looduskaitseala ja selle

Suure väina püsiühenduse riigi eriplaneeringu lähteseisukohad ja mõjude hindamise väljatöötamise kavatsus

Seisukohtade tabel, veebruar 2021

ETTEPANEKU ESITAJA	ETTEPANEKU ESITAMISE AEG	ETTEPANEK	RAHANDUSMINISTEERIUMI SEISUKOHT
		koridori Leeskoopa – Kessumadala – Sillukse variant (lisatud kirjale).	<p>sihtkaitsevööndit, mistõttu alternatiivi realiseerumine on ebatõenäoline.</p> <p>Küll on aga riigi eriplaneeringu asukohavaliku etapis esimeseks ülesandeks võrreldavate trassikoridoride visandamine enne uuringute läbiviimist. Seetõttu võib see alternatiiv või selle täiendatud versioon olla üheks hinnatavaks alternatiiviks riigi eriplaneeringu asukohavaliku teostamise etapis.</p>